

Na osnovu Amandmana LXXXII tačka b) st. 5. i 6. na Ustav Republike Srpske, člana 115. Ustava Republike Srpske i člana 60. stav 2. Zakona o Ustavnom sudu Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 104/11 i 92/12), Vijeće za zaštitu vitalnog interesa Ustavnog suda Republike Srpske, na sjednici održanoj 7. septembra 2020. godine, d o n i j e l o j e

O D L U K U

Utvrđuje se da članom 17. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju broj: 02/1-021-576/20, koji je Narodna skupština Republike Srpske izglasala na Desetoj redovnoj sjednici održanoj 18. juna 2020. godine, nije povrijeđen vitalni nacionalni interes bošnjačkog naroda.

O b r a z l o ž e n j e

Predsjedavajuća Vijeća naroda Republike Srpske dostavila je 23. jula 2020. godine Ustavnom sudu Republike Srpske – Vijeću za zaštitu vitalnog interesa (u daljem tekstu: Vijeće) akt broj: 03.1/I-346/20 od 22. jula 2020. godine kojim se, saglasno zahtjevu Kluba delegata bošnjačkog naroda, traži utvrđivanje povrede vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda u Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju broj: 02/1-021-576/20, koji je Narodna skupština Republike Srpske izglasala na sjednici održanoj 18. juna 2020. godine. Uz navedeni akt dostavljen je predmetni zakon, Odluka o pokretanju postupka zaštite vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda broj: 03.2-5-84/20 od 29. juna 2020. godine, Obrazloženje ove odluke broj: 03.2-5-84/20-1 od 6. jula 2020. godine, te Amandman sa obrazloženjem pod brojem: 03.2-5-84/20-2 od 6. jula 2020. godine, koji je Klub delegata bošnjačkog naroda podnio na ovaj zakon. U aktu predsjedavajuće Vijeća naroda se navodi da je Narodna skupština Republike Srpske na Desetoj redovnoj sjednici održanoj 18. juna 2020. godine izglasala Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju broj: 02/1-021-576/20, te je, saglasno Amandmanu LXXXII na Ustav Republike Srpske, ovaj zakon dostavljen na razmatranje Vijeću naroda Republike Srpske. Klub delegata bošnjačkog naroda je pomenutim aktom odlučio da pokrene proceduru zaštite vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda, jer smatra da je ovim zakonom povrijeđen vitalni nacionalni interes bošnjačkog naroda. S obzirom na to da Vijeće naroda Republike Srpske nije postiglo saglasnost svih klubova povodom predmetnog zakona, kao ni Zajednička komisija Narodne skupštine i Vijeća naroda, pitanje je prosljeđeno Ustavnom sudu Republike Srpske – Vijeću za zaštitu vitalnog interesa da odluči da li je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju povrijeđen vitalni nacionalni interes bošnjačkog naroda.

Uz navedeni akt predsjedavajuće Vijeća naroda od 23. jula 2020. godine, Sudu je dostavljen izvod iz stenograma zapisnika sa Desete redovne sjednice Narodne skupštine Republike Srpske održane održane 16, 17. i 18. juna 2020. godine (dio koji se odnosi na predmetni zakon), izvod iz stenograma sa Desete sjednice Vijeća naroda Republike Srpske održane 15. jula 2020. godine (dio koji se odnosi na pomenuti zakon), te izvod iz stenograma sa Pete sjednice Zajedničke komisije Narodne skupštine Republike Srpske i Vijeća naroda Republike Srpske, održane 22. jula 2020. godine (dio koji se odnosi na usaglašavanje stavova povodom izglasanog zakona).

Odlučujući o prihvatljivosti zahtjeva, Vijeće je rješenjem broj UV-14/20 od 29. jula 2020. godine utvrdilo da je prihvatljiv zahtjev Kluba delegata bošnjačkog naroda u Vijeću naroda Republike Srpske za utvrđivanje povrede vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda u Zakonu o

izmjenama i dopunama Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju broj: 02/1-021-576/20, koji je Narodna skupština Republike Srpske izglasala na sjednici održanoj 18. juna 2020. godine
Saglasno članu 50. stav 2. i 3. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 114/12 i 29/13), Vijeće je Klubu delegata srpskog naroda u Vijeću naroda Republike Srpske, Klubu delegata hrvatskog naroda u Vijeću naroda Republike Srpske kao i Narodnoj skupštini Republike Srpske, 29. jula 2020. godine, dostavilo na odgovor pomenuto rješenje o prihvatljivosti zahtjeva Kluba delegata bošnjačkog naroda.

Narodna skupština Republike Srpske, Klub delegata srpskog naroda u Vijeću naroda Republike Srpske i Klub delegata hrvatskog naroda u Vijeću naroda Republike Srpske nisu dali odgovore na rješenje o prihvatljivosti zahtjeva.

Osporenim članom 17. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju se poslije člana 119. Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju dodaje novi član 119a. kojim je propisano: da za izuzetne rezultate i zalaganje u radu na razvijanju učeničkih znanja, sposobnosti i talenata, podsticanju kritičkog razmišljanja, istraživanja, većeg zalaganja i interesovanja učenika s ciljem postizanja boljih rezultata, primjenu raznovrsnih i savremenih inovativnih metoda u obrazovno-vaspitnom radu, te za doprinos kvalitetnijem obrazovanju i vaspitanju u Republici, nastavnici mogu biti nagrađeni Svetosavskom nagradom, da se izbor kandidata za dodjelu Svetosavske nagrade vrši putem javnog poziva, koji raspisuje Ministarstvo, da se javni poziv objavljuje u decembru tekuće godine i otvoren je za dostavljanje prijava kandidata, najmanje 15 dana od dana objavljivanja, da ministar rješenjem imenuje Komisiju za dodjelu Svetosavske nagrade, da su uslovi koje kandidat obavezno ispunjava prilikom prijavljivanja na javni poziv za dodjelu Svetosavske nagrade: da je u radnom odnosu u školi u godini u kojoj se dodjeljuje nagrada, da ima najmanje 15 godina radnog staža na mjestu nastavnika, da su kriterijumi za bodovanje prilikom utvrđivanja liste kandidata za dodjelu Svetosavske nagrade: osvojeno prvo mjesto na republičkom takmičenju u prethodnoj školskoj godini, koji je pripremao taj nastavnik, inovativnost i kreativnost u radu nastavnika, primjena raznovrsnih i savremenih inovativnih metoda i tehnologija u obrazovno-vaspitnom radu, doprinos nastavnika unapređivanju kvaliteta rada ustanove u nastavi i vannastavnim aktivnostima, da se kriterijum iz stava 6. tačka 1) ovog člana ne odnosi na nastavnike za čiji predmet nije organizovano republičko takmičenje u prethodnoj školskoj godini, da Komisija iz stava 4. ovog člana predlaže ministru da se Svetosavska nagrada dodijeli nastavniku koji ispunjava uslove i kriterijume propisane st. 5. i 6. ovog člana, da dobitniku Svetosavske nagrade ministar dodjeljuje povelju i novčanu nagradu, da se novčana nagrada iz stava 9. ovog člana dodjeljuje u visini prosječne mjesečne plate nakon oporezivanja isplaćene nastavniku u Republici u prethodnom mjesecu prije dodjeljivanja nagrade, da ministar donosi Pravilnik o postupku za dodjeljivanje Svetosavske nagrade.

U postupku ocjenjivanja da li je osporenim Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju došlo do povrede vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda, Vijeće je imalo u vidu odredbe Ustava u odnosu na koje Klub delegata bošnjačkog naroda osporava Zakon, kao i odredbe Ustava koje su prema ocjeni Vijeća od značaja za ovaj postupak. S tim u vezi Vijeće je uzelo u obzir: da prema stavu 4. Amandmana LXVII na Ustav, kojim je

zamijenjen član 1. Ustava, koji je zamijenjen Amandmanom XLIV na Ustav, Srbi, Bošnjaci i Hrvati, kao konstitutivni narodi, Ostali i građani, ravnopravno i bez diskriminacije učestvuju u vršenju vlasti u Republici Srpskoj, da je tač. 5. i 12. Amandmana XXXII na Ustav Republike Srpske, kojim je zamijenjen član 68. Ustava, utvrđeno da Republika uređuje i obezbjeđuje, između ostalog, ostvarivanje i zaštitu ljudskih prava i sloboda i obrazovanje, da u skladu sa članom 70. stav 1. tačka 2. Ustava Narodna skupština donosi zakone, druge propise i opšte akte, te da saglasno članu 38. st. 1. Ustava svako ima pravo na školovanje pod jednakim uslovima.

Takođe, Vijeće je imalo u vidu član 5. stav 1. alineja 2. Ustava, prema kojim se ustavno uređenje Republike temelji na obezbjeđivanju nacionalnih ravnopravnosti i zaštiti vitalnih nacionalnih interesa konstitutivnih naroda. Pored toga, Vijeće je uzelo u obzir da je zaštita vitalnih nacionalnih interesa konstitutivnih naroda utvrđena članom 70. Ustava, koji je dopunjen Amandmanom LXXVII na Ustav Republike Srpske, kao princip zaštite određenog kruga kolektivnih prava, kao što su ostvarivanje prava konstitutivnih naroda da budu adekvatno zastupljeni u zakonodavnim, izvršnim i pravosudnim organima vlasti, identitet jednog konstitutivnog naroda, ustavni amandmani, organizacija organa javne vlasti, jednaka prava u procesu donošenja odluka, obrazovanje, vjeroispovijest, jezik, njegovanje kulture, tradicije i kulturno nasljeđe, teritorijalna organizacija, sistem javnog informisanja i druga pitanja koja bi se tretirala kao pitanja od vitalnog nacionalnog interesa ukoliko tako smatra 2/3 jednog od klubova delegata konstitutivnih naroda u Vijeću naroda. Razmatrajući ovaj zahtjev Vijeće je konstatovalo da je u Odluci o pokretanju postupka zaštite vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda i njenom obrazloženju navedeno da Klub delegata bošnjačkog naroda smatra da odredbe člana 17. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju predstavljaju povredu vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda u smislu člana 70. stav 6. al. 2. i 6. Ustava, zbog nesaglasnosti ove zakonske odredbe sa članom 38. stav 1. Ustava kojim je svima garantovano pravo na školovanje pod istim uslovima. Naime, kako se ističe u ovom obrazloženju, propisivanje iz člana 17. navedenog zakona kojim se nagrada nastavnicima za izuzetne rezultate i zalaganje u radu imenuje kao „Svetosavska nagrada“ je diskriminirajuće prema nesrpskom narodu, u konkretnom slučaju bošnjačkom narodu, a imajući u vidu stavove Rastka Nemanjića, tj. Svetog Save prema islamu i muslimanima. Nadalje se ističe da su njegovi tekstovi o islamu postali temelj za širenje mržnje prema ovoj religiji, te se ukazuje na djelo „Zakonopravilo o Muhamedovom učenju“ u kojem se, kako se navodi, na neprimjeren i uvredljiv način govori u islamu i muslimanima. S obzirom na izloženo, Klub delegata bošnjačkog naroda smatra da ovako značajna nagrada ne može biti „nagrada koja u svom nazivu preferira 'srpskog prosvjetitelja' u odnosu na druge narode“, kao i da je ovakvo propisivanje u suprotnosti sa Ustavom Bosne i Hercegovine, Ustavom Republike Srpske, te ustavnim amandmanima o konstitutivnosti i ravnopravnosti naroda i građana u Bosni i Hercegovini i Republici Srpskoj, te ističu da se Bošnjaci ne mogu identifikovati sa na ovakvim nazivom nagrade. U Odluci se dalje obrazlaže da Bosna i Hercegovina i njeni entiteti treba da teže multietičnosti i multikulturalnosti, te da bi opšteprihvatljiv naziv za zasluge prosvjetnih radnika, koji kao i učenici, pripadaju različitim nacionalnostima bio najadekvatniji.

Na osnovu navedenih ustavnih odredaba, sadržaja osporenog člana 17. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju, te navoda Kluba delegata bošnjačkog naroda, Vijeće je utvrdilo da osporenom zakonskom odredbom nije povrijeđen vitalni nacionalni

interes bošnjačkog naroda.

Prilikom ove ocjene Vijeće je utvrdilo da je u nadležnosti Narodne skupštine da zakonom uredi djelatnost srednjeg obrazovanja i vaspitanja kao djelatnost od opšteg društvenog interesa, kao i da propiše druga pitanja u vezi sa njim, uključujući i pitanje nagrađivanja nastavnika za izuzetne rezultate i zalaganje u radu. Da bi se utvrdilo da li je u ovom slučaju došlo do povrede vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda potrebno je imati u vidu sadržaj cjelokupnog osporenog člana Zakona, a ne samo naziv nagrade koja se nastavniku dodjeljuje. S tim u vezi, Vijeće je utvrdilo da je zakonodavac članom 17. Zakona, između ostalog, propisao da se izbor kandidata za dodjelu Svetosavske nagrade vrši putem javnog poziva na kome mogu da učestvuju svi kandidati koji ispunjavaju uslove propisane stavom 5. osporene zakonske odredbe, kao i da Komisija za dodjelu Svetosavske nagrade svoj prijedlog ministru za dodjelu nagrade nastavniku, zasniva isključivo na ispunjenosti pomenutih uslova, te ispunjenosti kriterijuma za bodovanje iz stava 6. osporene zakonske odredbe. Prema ocjeni Vijeća pomenuti uslovi i kriterijumi na osnovu kojih se vrši izbor kandidata za dodjelu Svetosavske nagrade su u potpunosti anacionalne prirode i nikoga ne favorizuju, zbog čega je izvjesno da se Svetosavska nagrada dodjeljuje nastavniku za rezultate na profesionalnom planu u potpunosti nezavisno od njegovih nacionalnih i vjerskih odrednica. U ovom smislu Vijeće je utvrdilo da osporena zakonska odredba ne diskriminiše i ne dovodi u podređen položaj bilo koji konstitutivni narod u Republici Srpskoj u pravu na uživanje garancija iz kruga vitalnih nacionalnih interesa definisanim odredbama Amandmana LXXXII, kojim je dopunjen član 70. Ustava, i da je nagrada dostupna svakom nastavniku koji ispunjava propisane uslove.

S obzirom na to da se osporenim odredbom Zakona ne daje prednost bilo kojem konstitutivnom narodu, niti se pravi razlike među njima, Vijeće je ocijenilo da se ona jednako odnosi na sve građane Republike Srpske, te nijedan konstitutivni narod ovakvim propisivanjem nije doveden u neravnopravan položaj u uživanju prava zajemčenih Ustavom, odnosno ovom odredbom nisu narušene ustavne garancije iz člana 5. stav 1. al. 2. Ustava, prema kojem se ustavno uređenje temelji na obezbjeđivanju nacionalnih ravnopravnosti i zaštiti vitalnih nacionalnih interesa.

Takođe, Vijeće je utvrdilo da su neosnovani navodi Kluba delegata bošnjačkog naroda prema kojima je član 17. osporenog zakona u suprotnosti sa članom 38. stav 1. Ustava, jer se osporeno propisivanje ne može dovesti u vezu sa garancijama iz navedene ustavne odredbe.

Imajući u vidu izloženo, Vijeće je ocijenilo da član 17. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju broj: 02/1-021-576/20, koji je Narodna skupština Republike Srpske izglasala na Desetoj redovnoj sjednici sjednici održanoj 18. juna 2020. godine, ne predstavlja povredu vitalnog nacionalnog interesa nijednog konstitutivnog naroda, u konkretnom slučaju bošnjačkog konstitutivnog naroda.

Na osnovu izloženog Vijeće je odlučilo kao u izreci ove odluke.

Ovu odluku Vijeće za zaštitu vitalnog interesa donijelo je većinom glasova, u sastavu: predsjedavajući Vijeća Amor Bukić, predsjednik Suda mr Džerard Selman i sudije: Milenko Arapović, Vojin Bojanić, Zlatko Kulenović, prof. dr Duško Medić i Irena Mojović.

Broj: UV-14/20
7. septembra 2020. godine

PREDSJEDAVAJUĆA
Vijeća za zaštitu vitalnog
interesa

Ustavnog suda Republike
Srpske
Amor Bukić s.r.